

บทความปริทัศน์
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ
Media and Information Literacy

สรียา ทับทัน

Sareeya Thabthan

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ktsareey@kmitl.ac.th

บทนำ

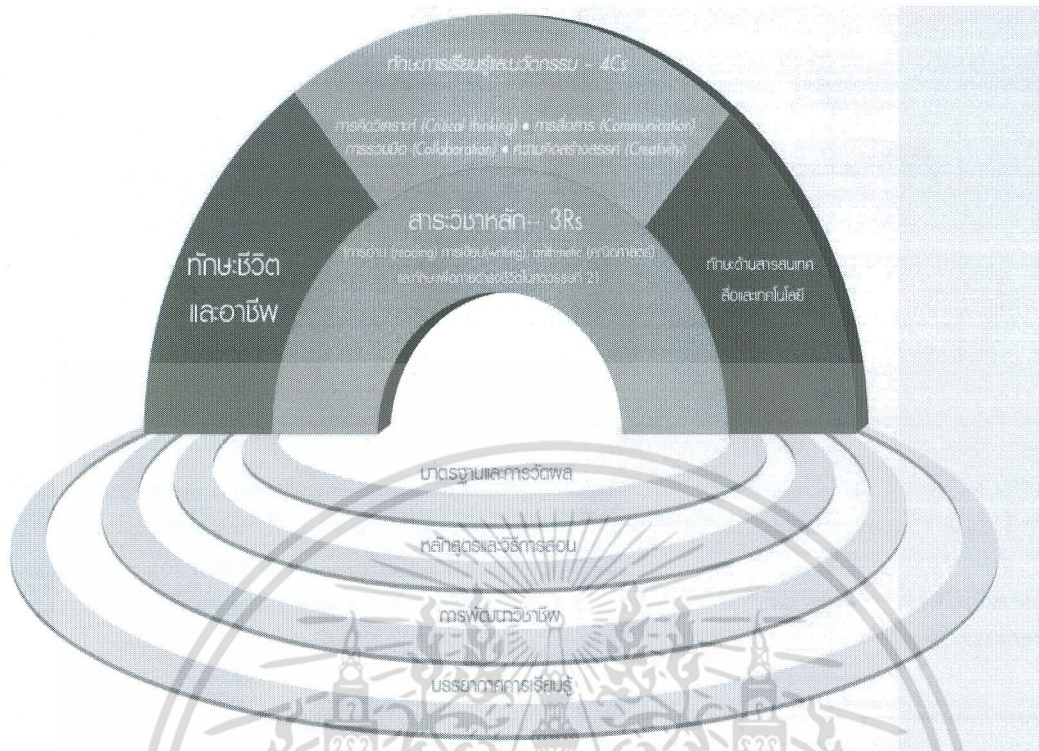
บทความปริทัศน์นี้ขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสื่อ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ในยุคสังคมสารสนเทศ สื่อมวลชนได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราควรตั้งรับ และตระหนักถึงความท่วมท้นของสารสนเทศ (Information exposure) เพราะข้อมูลที่รับเข้ามานั้นมีทั้งที่เป็นประโยชน์และข้อมูลที่ไร้ค่า บุคคลจึงต้องมีความสามารถในการรับข้อมูลข่าวสาร เลือกสรร คัดกรองและเข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริง ตลอดจนสามารถนำข้อมูลมาสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเองได้

ยุคสังคมสารสนเทศ หรือ Information Age Society ที่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ หรือแม้แต่การเมืองการปกครอง เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะทุกศาสตร์ ทุกวงการล้วนนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปใช้ประโยชน์ จนมีคำกล่าวที่ว่า Information is Power หรือสารสนเทศคืออำนาจ เมื่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆ มากขึ้น แน่นนอนว่าส่งผลต่อปริมาณสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน

เดวิด เซงก์ (David Shenk) นักเขียนประเทศสหรัฐอเมริกา ได้อธิบายปัญหาของการทะลักหลายของสารสนเทศที่มีจำนวนมหาศาลว่าเป็น “หมอกควันของสารสนเทศ” สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคที่สื่อและสารสนเทศทรงอิทธิพลเช่นปัจจุบัน นำมาสู่ปัญหาหลายๆ ด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณของสื่อและสารสนเทศ ทำให้มนุษย์ต้องพิจารณาสื่อและสารสนเทศจำนวนมากเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ด้านความเร็วที่เพิ่มขึ้นสื่อและสารสนเทศมาถึงมนุษย์จากหลายแหล่งและรวดเร็ว ด้านความต้องการที่เพิ่มขึ้น นำไปสู่การตัดสินใจที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของระยะเวลาที่จำกัด ด้านความรู้สึกกังวลหรือความเครียดของมนุษย์ที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น บนพื้นฐานของข้อมูลว่าเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

จากชาวที่เพิ่มขึ้นในสังคมไทย การเรียกเก็บเงินค่าใช้บริการ และซื้อไอเทมเกมคุกกี้รัน (Cookie Run) เป็นเงินหลักแสน เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หลงคิดว่าเกมดังกล่าวให้บริการฟรี การเสพสื่อลามกอนาจาร การแสดงออกด้วยความรุนแรง การตบตี ทะเลาะวิวาทและพฤติกรรมลอกเลียนแบบ การถูกล่อลวงผ่านแอปพลิเคชัน BEE TALK การหลงเชื่อคำโฆษณาสินค้า โดยมีความเชื่อผิดๆ เกี่ยวกับรูปร่าง น้ำหนัก หรือผิวพรรณ เนื่องจากมายาคติเกี่ยวกับ “พอมเพริยว ชาว สวย” และอื่นๆ ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสื่ออย่างไม่รู้เท่าทัน

บทความนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ แนวคิด ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและร่วมเรียนรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศไปพร้อมๆ กัน

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework) [1]

ลำดับแรกผู้เขียนขอกล่าวถึงกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เท่าทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ราชบัณฑิตยสถาน [2] ได้ทำคำอธิบายทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า กลุ่มความรู้ ทักษะและนิสัยการทำงานที่เชื่อว่ามีค่าอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะดังกล่าวนี้เป็นผลจากการพัฒนากรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework) โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" ได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยภาคส่วนที่เกิดจากวงการนอกการศึกษา ประกอบด้วย บริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิ้ล บริษัทไมโครซอฟต์ บริษัทวอลท์ ดิสนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ รวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อๆว่า เครือข่าย P21

เบอร์นี ทริลลิงและชาร์ลส์ แฟเดล (Bernie Trilling and Charles Fadel) ได้เสนอแนวคิดนี้ในหนังสือ 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times ในปี

คริสต์ศักราช 2009 [3] เป็นสมการ 3Rs x 7Cs ประกอบด้วย

3R คือ ทักษะการรู้หนังสือ ได้แก่

- Reading (อ่านออก) ทักษะการอ่าน
- (W) Riting (เขียนได้) ทักษะการเขียน
- (A) Rithmetic (คิดเลขเป็น) ทักษะเลขคณิต

7C คือ ทักษะ 7 ด้าน ได้แก่

- 1) Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)
- 2) Communications, Information and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
- 3) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)
- 4) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
- 5) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
- 6) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

7) Career and Learning Self-reliance Skills (ทักษะการทำงาน อาชีพ การเรียนรู้และการพึ่งตนเอง)

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ผู้ก่อตั้งสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม [4] ได้กล่าวถึงทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต ภายใต้บริบทการสอนสาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทักษะที่จำเป็น ดังนี้

- ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)

ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy)

ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)

ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

- ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

ทักษะด้านนี้จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)

การสื่อสารและการร่วมมือ (Communication and Collaboration)

- ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

ปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลายโดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้

ความรู้ด้านสารสนเทศ (Information Literacy)

ความรู้ด้านสื่อ (Media Literacy)

ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Information, Communications and Technology)

- ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ การดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้

ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)

การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง (Initiative and Self-Direction)

ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)

การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Productivity and Accountability)

ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Readership and Responsibility)

กรอบความคิดข้างต้นจำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนการศึกษาที่จำเป็น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้การประเมินผลหลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนาวิชาชีพและบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้นและจบการศึกษาออกไปด้วยความพร้อม

จากกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ผู้เขียนให้ความสนใจทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งขอขยายความดังนี้

การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy)

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) เป็นแนวคิดสากลและสมรรถนะหลักของบุคคลในศตวรรษที่ 21 การรู้สารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตและการศึกษา ตั้งแต่ระดับพื้นฐานและระดับสูง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้การสนับสนุนการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ว่าการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึงการอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อ และสามารถใช้อสื่อให้เกิดประโยชน์ได้ แต่ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบัน การรู้เท่าทันสื่อเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ จึงต้องรู้สารสนเทศควบคู่ไปด้วย ซึ่งการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) เป็นส่วนสำคัญพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเกิดเป็นหลักสูตร Media and Information Literacy : MIT [5]

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อการสร้างสังคมสารสนเทศและสังคมความรู้ เป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นในสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และ

วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้ 4 ประการ [6] คือ

1. Learn to know เรียนเพื่อให้มีความรู้และมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ วิธีการเรียนรู้ที่ได้มาไปต่อยอด แสวงหาหรือผลิต สร้างความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นได้
2. Learn to do เรียนเพื่อที่จะทำเป็น หรือใช้ความรู้ไปประกอบอาชีพและสร้างประโยชน์แก่สังคม
3. Learn to live with the others เรียนเพื่อดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคมอย่างมีความสุข และสร้างสรรค์
4. Learn to be เรียนเพื่อที่จะเป็นผู้ที่รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ สามารถพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ หรือพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

สำหรับประเทศไทยนั้น มีการกำหนดเกี่ยวกับ Information Literacy ไว้ในกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย ระยะ พ.ศ. 2554-2563 หรือ ICT2020 [7] ไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ พัฒนาทุนมนุษย์ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจรรย์ญาณและรู้เท่าทัน รวมถึงพัฒนาบุคลากร ICT ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญระดับสากล และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการขับเคลื่อนธุรกิจและสร้างนวัตกรรมด้านสินค้าและบริการ

ข้อกำหนดและมาตรการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว คือ การปรับปรุงเนื้อหาหรือหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยให้เพิ่มเนื้อหาที่เป็นการเสริมสร้างทักษะในการใช้ประโยชน์จาก ICT ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การดำรงชีวิต

แนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ

การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) เป็นความสามารถป้องกันตนเอง มิให้มีคัมภีร์จากการถูกโน้มน้าว ชักจูงของสื่อ สามารถวิเคราะห์สื่อ ตีความเนื้อหาของสื่อได้อย่างมีวิจรรย์ญาณ เพื่อเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุษา บิ๊กกันส์ อ่างในเอกสารรู้เท่าทันสื่อ ICT [8] อธิบายทักษะการเรียนรู้เพื่อเท่าทันสื่อ มีองค์ประกอบสำคัญ เรียงตามลำดับ ดังนี้

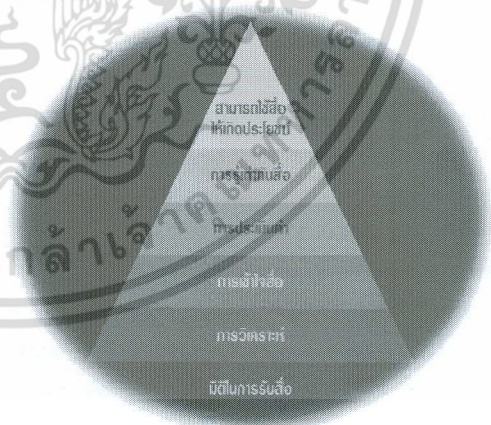
- 1) ความสามารถในการเข้าถึง (The Ability to Access) โดยผู้รับสารได้รับสื่อประเภทต่างๆ อย่างรวดเร็ว รับรู้และเข้าใจเนื้อหาสื่ออย่างเต็มที่ ทำความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ สังเกต จดจำ และเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร ไม่ปักใจเชื่อเนื้อหาข้อมูลที่ได้รับทันที ควรหาที่มาของข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย เลือกข้อมูล คัดกรองข้อมูลในส่วนที่ตนต้องการ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตน

- 2) ความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์ (The ability to Analyze) โดยผู้รับสารสามารถตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบของสื่อ ว่าสิ่งที่นำเสนอส่งผลกระทบอย่างไรต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ใช้พื้นความรู้เดิมและประสบการณ์การคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้น ใช้กลวิธีต่างๆ ในการวิเคราะห์ ตีความ

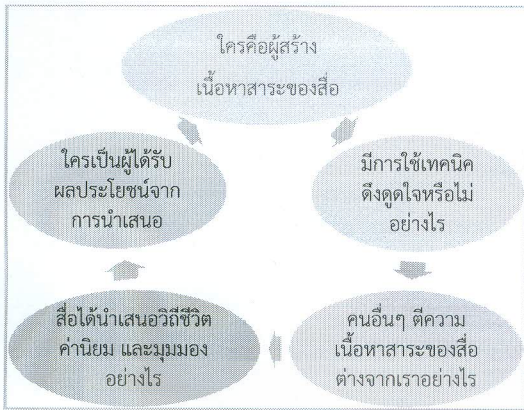
- 3) ความสามารถในการประเมินคุณค่าของสื่อ (The ability to Evaluation) โดยผู้รับสารประเมินคุณภาพของเนื้อหาว่ามีคุณค่าต่อผู้รับสารอย่างไร เช่นด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไร ประสิทธิภาพกับเนื้อหาของสื่อทำให้เกิดความคิดเห็นในแง่มุมใดบ้าง

- 4) ความสามารถในการสร้างสรรค์หรือสื่อสาร (The ability to Create or Communicate information in a variety of form) โดยผู้รับสารเรียนรู้สื่อ และพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเอง

พรทิพย์ เย็นจะบก [9] ได้เสนอองค์ความรู้ของการรู้เท่าทันสื่อไว้ 6 ข้อตามลำดับ เพื่อให้ผู้รับสารอ่านสื่อออก จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเข้าถึงสื่อ ผ่านมิติในการรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อเพื่อเข้าใจสื่อ การประเมินค่าสื่อ เข้าใจผลกระทบของสื่ออย่างรู้เท่าทัน และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์ได้ ดังรูปที่ 2 โดยองค์ความรู้สำคัญที่ผู้รับสารต้องตรวจสอบและตั้งคำถามทุกครั้งเมื่อรับสื่อ คือ การวิเคราะห์สื่อ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 2 แสดงองค์ความรู้ของการรู้เท่าทันสื่อ

รูปที่ 3 แสดงแนวทางการวิเคราะห์สื่อ

จะเห็นได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเป็นเรื่องใกล้ตัว และจำเป็นอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวล้ำ งานวิจัยหลายเรื่องให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน [10] [11] ซึ่งพบว่าเยาวชน วัยรุ่น นิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่รู้เท่าทันสื่อ สังเกตได้จากการเลือกรับสื่อและใช้สื่อในลักษณะที่ไม่เหมาะสม ทั้งปัญหาการเปิดรับสื่อลามกอนาจาร ปัญหาการเลียนแบบพฤติกรรมการบริโภคตามสื่อโฆษณา ปัญหาการเลือกรับสื่อและใช้สื่อที่มีความรุนแรง ฯลฯ ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย อาทิ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย การตกเป็นทาสของวัตถุนิยม การเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก้าวร้าว รุนแรง เป็นต้น พรทิพย์ เย็นจะบก [12] กล่าวไว้ว่า หากประชาชนรู้เท่าทันสื่อได้อย่างถูกต้อง ก็จะสามารถใช้สื่อเหล่านั้นได้อย่างเกิดประโยชน์ แต่หากไม่รู้เท่าทัน ผู้รับสื่อทุกคนจะตกเป็นเหยื่อและหลงในพรตการเมืองต่างๆ ที่สร้างความน่าเชื่อถือโดยใช้พลังของสื่อ

ปัจจุบันมีเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ อย่างเป็นทางการ ทั้งการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันการสื่อสาร การรู้เท่าทันการสื่อสารการตลาด การรู้เท่าทันการสื่อสารสุขภาพ และการรู้เท่าทันการสื่อสารการเมืองเช่น www.qlf.or.th/ <http://www.inetfoundation.or.th/> www.thaihealth.or.th/

บทสรุป

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาระดับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เพราะเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันประสบกับภาวะเสี่ยงจากการเปิดรับสื่ออย่างไม่ถูกต้อง ขาดความสามารถในการเข้าถึงสารความสามารถในการวิเคราะห์สาร ประเมินสารและนำไปใช้

ในทางที่เกิดประโยชน์ ซึ่งแสดงถึงการขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่ต้องร่วมมือกันให้ความรู้ กระตุ้นเตือนให้ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะนี้ว่าเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในฐานะที่ผู้เขียนสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาเพื่อสื่อสารมวลชนได้นำทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ การรู้สารสนเทศมาเป็นส่วนหนึ่งในการฝึกฝน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการรับสื่อของนักศึกษา ให้คิดวิเคราะห์ และตั้งคำถามทุกครั้ง ซึ่งเป็นกลไกนำไปสู่บุคคลมีการพัฒนาคุณภาพของตนอยู่เสมอ และหากประเทศใดประชาชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถือว่าทรัพยากรมนุษย์ของประเทศนั้นย่อมมีคุณภาพ ดังนั้นบุคคลที่เป็นผู้รู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศจึงถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดในยุคนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework) ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557 จาก <http://www.qlf.or.th/>
- [2] องค์ความรู้ภาษาไทยโดยราชบัณฑิต. **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21** ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557 จาก <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/262150/%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%>
- [3] Bernie Trilling and Charles Fadel. 2009. **21st Century Skills: Learning for Life in Our Times**. Publisher: Jossey-Bass;
- [4] วิจารย์ พานิช. 2555. **วิธีการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- [5] พรทิพย์ เย็นจะบก. (ม.ป.ป.). **องค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [6] **การรู้สารสนเทศ (Information Literacy): ทักษะแห่งการเรียนรู้**. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557 จาก http://www.schoolguide.in.th/index.php?option=com_school&view=contentdetail&id=23&Itemid=56

- [7] ชุตินา สัจจามันท์. 2556. การรู้สารสนเทศ: แนวคิด การศึกษาและวิจัยในประเทศไทยและกลุ่มประชาคมอาเซียน. การประชุมวิชาการประจำปี สวทช. ครั้งที่ 9 (NAC2013) เข้าถึงได้จาก [nstda.or.th/nac2013/download.presentation/20130401-chutima-IL\(CC-307-01-AM\).pdf.pdf](http://nstda.or.th/nac2013/download.presentation/20130401-chutima-IL(CC-307-01-AM).pdf.pdf).
- [8] ศรีดา ต้นทะอติพานิช (บรรณาธิการ). 2555. **รู้เท่าทันสื่อ ICT**. กรุงเทพฯ: เอเชีย แปซิฟิก ออฟเซ็ท.
- [9] พรพิพย์ เย็นจะบก. 2552. ถอดรหัส ลับความคิดเพื่อ **การรู้เท่าทันสื่อ**. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.
- [10] จินตนา ต้นสุวรรณนนท์. 2551. ผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 14 (1), น.21-32
- [11] กฤษณัท แสนทวี. 2553. รายงานวิจัยเรื่อง **พฤติกรรมกรเปิดรับและระดับการรู้ทันทันสื่อของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- [12] พรพิพย์ เย็นจะบก. 2555. **รู้เท่าทันสื่อบนสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย : กรณีศึกษาเฉพาะสื่อกระแสหลักและสื่อใหม่ในช่วงเวลาหาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. 2554**. ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.